

Saksnr 2019/1966 - Helse og friskliv -
Doknr 46
Arkivkode G10
Saksbehandler Amund Bjørke

Behandlingsrekkefølge		
Utvalg	Møtedato	Utvalgssak nr
Utvalg for tjenester og oppgaver	19.04.2023	
Formannskapet	20.04.2023	
Kommunestyret	04.05.2023	

Høringsuttalelse NOU 2023:4 "Tid for handling"

Sammendrag

Hvaler kommune har fått til høring fra Helse- og omsorgsdepartementet: NOU 2023:4 *Tid for handling. Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste.*

Helsepersonellkommisjonen ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 17. desember 2021 for å etablere et kunnskapsgrunnlag og foreslå treffsikre tiltak i årene fremover for å utdanne, rekruttere og beholde kvalifisert personell i helse- og omsorgstjenesten i hele landet for å møte utfordringene i helse- og omsorgstjenestene på kort og lang sikt.

NOU 2023:4 ble overlevert helse- og omsorgsdepartementet 02. februar 2023.

Det skal avgis høringssvar til departementet innen 02.05.2023.

Kommunestyret i Hvaler kommune behandler saken i møte 03.05.2023. Som følge av dette er det bedt om utsettelse med innsending av høringssvar til 04.05.2023.

NOU 2023:04 er omfattende en omfattende utredning, som anbefaler en helhetlig innsats strukturert under 6 områder som kommisjonen mener vil bidra til en tilfredsstillende og nødvendig omstilling:

- Organisering av helse og omsorgssektoren
- Oppgavedeling
- Arbeidsforhold og arbeidstid
- Utdanning og kompetanseutvikling
- Prioritering og reduksjon av mindre viktige og tildeles uønskede tjenester
- Digitalisering og teknologisk utvikling

Rådmannen støtter hovedlinjene i Helsepersonellkommisjonens rapport, men vil samtidig understreke enkelte forhold som vurderes som spesielt viktige for Hvaler kommune.

Saksopplysninger

Hvaler kommune er en øykommune i Viken med en forventet demografisk utvikling, som forventes å medføre utfordringer over landsgjennomsnittet med hensyn til leveranse av kommunale helse- og omsorgstjenester. Dette gjelder både med hensyn på lovkrav, men også forventninger i befolkningen til kvalitet og omfang av tjenestene. Utfordringsbildet i NOU 2023:04 beskriver på flere områder en allerede opplevd virkelighet. De senere årene er særlig rekruttering av nødvendig kompetanse en

økende utfordring. Utviklingen i oppgavefordelingen mellom spesialisthelsetjenesten og kommunal helsetjenester, der kommunen blir tillagt stadig flere oppgaver, er en forsterkende faktor i dette. Konkurransesituasjonen gir utslag i at kommunene i Nedre Glommaregionen er i en situasjon hvor lønn og øvrige betingelser utgjør en viktig del av konkurransen om helsefaglig personell. Denne «konkurransespiralen» er opplevd utfordrende.

Vedlegg NOU2023_4

Vurdering

Utredningen er svært omfattende og grundig i sin fremstilling. Rådmannen anbefaler at de folkevalgte som skal behandle saken setter seg inn i utredningen da denne er svært sentral for utvikling av helse- og omsorgstjenestene innenfor kommunesektoren.

De seks områdene som kommisjonen inndeler den helhetlige innsatsen mot, består i sin tur av delområder som alle er inngående og nyansert beskrevet og vurdert. Rådmannen mener at helsepersonellkommisjonen har gjennomført et omfattende og grundig arbeid.

Forslag til høringsvar:

- Hvaler kommune stiller seg i hovedsak bak helsepersonellkommisjonens vurderinger og prioriteringer.
- Hvaler kommune anerkjenner kommisjonens vurdering om at det ikke er mulig å bemanne seg ut av utfordringene vi vil stå ovenfor. Dette utløser behov for strukturer og organisering som sikrer utnyttelse av tilgjengelig kompetanse og ressurser så godt som mulig. Som helsepersonellkommisjonen påpeker innebærer dette blant annet at sykepleierkompetansen i fremtiden må utnyttes der den er nødvendig, og at andre pleie- og omsorgsoppgaver som ikke krever medisinsk kompetanse utføres av andre yrkesgrupper. Hvaler kommune støtter ett slikt perspektiv og ønsker at behovet for sentrale føringer for dette også blir vurdert. Dette kan medvirke til at nødvendig kompetanse i størst mulig grad etterspørres i tråd med faktisk pasientbehov og i mindre grad av konkurransedyktighet knyttet til betingelser.
- Hvaler kommune støtter helsepersonellkommisjonen i at kommunesektoren må prioriteres for å kunne imøtekomme behovet som økningen av antall eldre medfører. Gitt forsterket nasjonal knapphet på personellressurser, vil det gå på bekostning av spesialisthelsetjenesten. Dette vil allikevel være i tråd med den strategiske retning som samhandlingsreformen i sin tid la opp til.
- Hvaler kommune støtter i utgangspunktet til kommisjonens flertall som mener at sentrale myndigheter bør iverksette en gjennomgang av arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser for å sikre at arbeidsgiver har myndighet til å ivareta ansvaret for både å bemanne tjenesten og å ivareta arbeidsmiljølovens krav om at arbeidstakerne skal ha et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Det er av avgjørende betydning at eventuelle tiltak ivaretar begge forhold, da gode arbeidsmiljøer er en viktig faktor med hensyn til lave sykefraværstall.
- Forebyggende målrettede tiltak som bidrar til å motvirke og forsinke hjelpebehov vil være av stor betydning for å påvirke befolkningen fremtidige brukermønster knyttet til helse og omsorgstjenester. Hvaler kommune støtter kommisjonens forslag om at det må satses lokalt og nasjonalt på tiltak som vil dempe særlig eldre sitt behov for helse og omsorgstjenester. Forebyggende aktivitet i samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten må være ett økt

satsningsområde, samtidig som må teknologiske hjelpemidler utnyttes og utvikles på felt som kan redusere, forsinke eller motvirke behovet for andre personellbetingede tjenester.

- Hvaler kommune mener at helsepersonellkommissjonens redegjørelser og betraktninger med hensyn til stort lederspenn og antall medarbeidere pr leder i den kommunale helse og omsorgstjenesten er av stor betydning i forhold til å bidra til at nødvendige omstillinger gjennomføres på en måte som gir effekt for fremtidens oppgaveløsning. De utfordringene som den kommunale helse- og omsorgssektoren står ovenfor vil være utfordrende å løse dersom dagens lederspenn ikke harmoneres bedre med de utfordringer helsepersonellkommissjonen fastslår at sektoren står ovenfor. Helse og omsorgstjenestene i kommunene kan i fremtiden ikke fortsette å skille seg ut med betydelig større lederspenn (medarbeidere pr. hode) enn i kommunen forøvrig.

Konklusjoner

Rådmannen støtter hovedlinjene i Helsepersonellkommissjonens rapport og forslår at forslaget til høringssvar som fremgår ovenfor under «Vurdering» gjøres til Hvaler kommunes høringssvar til utredningen.

Rådmannens forslag til vedtak

Hvaler kommune avgir følgende høringsuttalelse til NOU 2023:4 til Helse- og omsorgsdepartementet:

- Hvaler kommune stiller seg i hovedsak bak helsepersonellkommissjonens vurderinger og prioriteringer.
- Hvaler kommune anerkjenner kommissjonens vurdering om at det ikke er mulig å bemanne seg ut av utfordringene vi vil stå ovenfor. Dette utløser behov for strukturer og organisering som sikrer utnyttelse av tilgjengelig kompetanse og ressurser så godt som mulig. Som helsepersonellkommissjonen påpeker innebærer dette blant annet at sykepleierkompetansen i fremtiden må utnyttes der den er nødvendig, og at andre pleie- og omsorgsoppgaver som ikke krever medisinsk kompetanse utføres av andre yrkesgrupper. Hvaler kommune støtter ett slikt perspektiv og ønsker at behovet for sentrale føringer for dette også blir vurdert. Dette kan medvirke til at nødvendig kompetanse i størst mulig grad etterspørres i tråd med faktisk pasientbehov og i mindre grad av konkurransedyktighet knyttet til betingelser.
- Hvaler kommune støtter helsepersonellkommissjonen i at kommunesektoren må prioriteres for å kunne imøtekomme behovet som økningen av antall eldre medfører. Gitt forsterket nasjonal knapphet på personellressurser, vil det gå på bekostning av spesialisthelsetjenesten. Dette vil allikevel være i tråd med den strategiske retning som samhandlingsreformen i sin tid la opp til.
- Hvaler kommune støtter i utgangspunktet til kommissjonens flertall som mener at sentrale myndigheter bør iverksette en gjennomgang av arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser for å sikre at arbeidsgiver har myndighet til å ivareta ansvaret for både å bemanne tjenesten og å ivareta arbeidsmiljølovens krav om at arbeidstakerne skal ha et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Det er av avgjørende betydning at eventuelle tiltak ivaretar begge forhold, da gode arbeidsmiljøer er en viktig faktor med hensyn til lave sykefraværstall.
- Forebyggende målrettede tiltak som bidrar til å motvirke og forsinke hjelpebehov vil være av stor betydning for å påvirke befolkningen fremtidige brukermønstre knyttet til helse og omsorgstjenester. Hvaler kommune støtter kommissjonens forslag om at det må satses lokalt og nasjonalt på tiltak som vil dempe særlig eldre sitt behov for helse og omsorgstjenester. Forebyggende aktivitet i samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten må være ett økt

satsningsområde, samtidig som må teknologiske hjelpemidler utnyttes og utvikles på felt som kan redusere, forsinke eller motvirke behovet for andre personellbetingede tjenester.

- Hvaler kommune mener at helsepersonellkommisjonens redegjørelser og betraktninger med hensyn til stort lederspenn og antall medarbeidere pr leder i den kommunale helse og omsorgstjenesten er av stor betydning i forhold til å bidra til at nødvendige omstillinger gjennomføres på en måte som gir effekt for fremtidens oppgaveløsning. De utfordringene som den kommunale helse- og omsorgssektoren står ovenfor vil være utfordrende å løse dersom dagens lederspenn ikke harmoneres bedre med de utfordringer helsepersonellkommisjonen fastslår at sektoren står ovenfor. Helse og omsorgstjenestene i kommunene kan i fremtiden ikke fortsette å skille seg ut med betydelig større lederspenn (medarbeidere pr. hode) enn i kommunen forøvrig.

Hvaler kommune, 12.04.2023

*Rune Antonsen
rådmann*

